

неможливо. Саме тому замість Initial Public Offering (IPO) підприємства України змогли залучати кошти тільки через боргове фінансування чи приватне розміщення.

Проявом негативного впливу глобальної економічної кризи на економіку України стало погіршення її позицій на міжнародному ринку товарів та послуг, що пояснюється високим рівнем зовнішньої відкритості національної економіки та недиверсифікованістю експортно-імпортних операцій держави. Це далося взнаки у зниженні рівня світових цін на товари традиційного українського експорту (особливо на сталь та хімічну продукцію) й у спаді зовнішнього попиту на українські товари.

Список використаних джерел:

1. Антициклічне регулювання ринкової економіки: глобалізаційна перспектива: [монографія] / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2010. – 334 с.
2. Ліщинська В.В. Взаємозв'язок бізнес-моделі та конкурентної стратегії підприємства / В.В. Ліщинська // Стратегія економічного розвитку України. – 2012. – № 30. – С. 159–165.

Бегімов Ш., канд. екон. наук. Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ГЛОБАЛЬНА ПАРАДИГМА
В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ**

На перетині ХХ-го і ХХІ-го століть сформувалися необхідні і достатні умови формування глобальної парадигми розвитку як об'єктивно зумовленої та безальтернативної і водночас надскладної, суперечливої і дискусійної. В систематизованому відповідно до сучасних критеріїв вигляді теоретичний арсенал дослідження глобалізації характеризується розумінням:

- по-перше, закономірності і незворотності глобалізаційного процесу;
- по-друге, цивілізаційної цілісності людства у науково-технологічному, економічному і соціальному планах;
- по-третє, міждисциплінарності наукових пошуків і практичних аналітичних оцінок.

В академічних дослідженнях глобалізації більшість зарубіжних і вітчизняних учених з метою поглиблення й деталізації аналізу цього загалом єдиного процесу виокремлюють політичний, науково-технологічний (насамперед інформаційний), економічний і соціокультурний компоненти, а також історичні й цивілізаційні аспекти.

Як предмет нашого дослідження за дефінітивної розмаїтості економічна глобалізація характеризується її дослідниками загалом як вихід міжнародної економіки на найвищий рівень розвитку із системною інтернаціоналізацією умов і сфер людської життєдіяльності. Вона стала безпрецедентним теоретичним і практичним феноменом

кінця ХХ – початку ХХІ століть, якісно видозмінила умови, фактори і критерії розвитку особистостей, корпорацій, галузевих і територіальних локалітетів, сфер і секторів національних економік, міжнародних інтеграційних угруповань різного типу.

У кількісному плані економічну глобалізацію характеризують велетенські масштаби безпосередньо міжнародного виробництва, обміну і споживання, динамічні параметри випереджувального зростання міжнародної торгівлі товарами та послугами й особливо – прямих і портфельних іноземних інвестицій та валютних операцій.

Узагальнено кількісно-якісні ознаки економічної глобалізації відображають процеси:

– транснаціоналізації, коли сьогодні майже 82 тис. ТНК із понад 825 тис. зарубіжних підрозділів контролюють до половини глобальної промисловості, 2/3 глобальної торгівлі, 4/5 патентів і ліцензій. За оцінками ЮНКТАД, упродовж 1990–2019 років додана вартість, вироблена іноземними філіями ТНК, зросла із 1,0 до 7,9 трлн дол. США, їхні сумарні активи – з 3,9 до 102,0 трлн дол., сукупний продаж – з 4,7 до 36,4 трлн дол., кількість зайнятих – з 20,6 до 75,7 млн осіб, а експортна діяльність – з 1,4 до 7,8 трлн дол. [1, с. 18];

– регіоналізації, що характеризується створенням і функціонуванням понад 85 інтеграційних угруповань, коли кількість регіональних торговельних угод різного типу, за даними Секретаріату СОТ, у 2019 році сягнула 619, з них: 233 – зони вільної торгівлі, 128 – угоди про економічну інтеграцію, 29 – угоди про митні та подібні їм союзи. Серед них наймогутнішими і дієвими є Європейський Союз, Північноамериканська зона вільної торгівлі, Асоціація країн Південно-Східної Азії, на які припадає понад 50% глобального ВВП. Вражає сучасна динаміка регіональних угод. Нині йдеться про трансрегіоналізацію глобального економічного простору [2], коли ініціюються угоди на кшталт зон вільної торгівлі ЄС – США, ЄС – Китай, США – Індія тощо;

– глобальної інституціоналізації, адже зараз функціонують сотні міждержавних і тисячі недержавних міжнародних організацій, що різними правовими, економічними й неекономічними засобами регулюють інтернаціональні потоки товарів, послуг, фінансів, інвестицій, інновацій, людських та інтелектуальних ресурсів. Найвпливовішими та глобальними за масштабами та інструментами впливу серед них є МВФ, Світовий банк, Світова організація торгівлі, Міжнародна організація праці.

Таким чином, ми підтверджуємо гіпотезу щодо вирішального впливу на становлення глобальної економіки практично значимої неоліберальної методологічної тріади:

- 1) мотивацій і процесів глобальної корпоратизації;
- 2) регіонально-континентальної консолідації;
- 3) ринкової інституціоналізації та глобальної циклічної регулятивної гармонізації.

Загалом, взаємопов'язані процеси транснаціоналізації, регіоналізації та інституціоналізації, на наш погляд, можна визначити як «неоліберальну глобалізаційну тріаду», в якій ключовими її рушійними силами є принципові науково-технологічні та організаційно-економічні зрушення на засадах всеосяжної інформатизації. У цьому контексті доречно зазначити, що відомий економіст Гжегож Колодко серед 12 глобальних проблем майбутнього на другому місці позиціонував інституціоналізацію глобалізації як альтернативу хаосу, розвиток регіональних інтеграційних угруповань – на третьому, зростання ролі неурядових організацій – на четвертому [3].

Список використаних джерел:

1. World Investment Report 2020: Reforming International Investment Governance. Key Messages Overview. – UNCTAD, 2020.
2. Хейфец Б. Трансрегионалізація глобального економічного пространства. Общество и экономика. – 2019. – № 6. – С. 19-42.
3. Класики менеджмента / Под ред. М.Уорнера; пер. с англ. – СПб.: Питер, 2001. – 1168 с.

Канд. екон. наук Бондаревська К. В., Водясова Я. Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОГО КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСУ КРАЇНИ
ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Актуальність теми обумовлена тим, що проблема конкурентоспроможності країни в сучасних умовах глобалізації економічного простору набуває великого теоретичного і практичного значення.

Найбільш ефективно конкуренція працює саме в ринковій економіці. Аналіз світової практики показав, що саме концепція конкуренції займає настільки важливе місце і викликає такої кількості дискусій. Це, перш за все, пов'язано з прагненням підприємств, сфер господарювання і національних економік врахувати всі чинники змін з метою ефективною економічною інтеграції.

В сучасних умовах питання конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства займає особливо важливе місце в теорії управління національною економікою. Конкурентне середовище присутнє у всіх галузях економіки, що пов'язано з переходом до ринкової економіки. Саме тому більшість країн, для збереження конкурентних позицій, вносять активні зміни в систему і методи управління. Створення та реалізація конкурентоспроможних товарів і послуг є головним елементом підвищення рівня конкурентоспроможності.

Особливо гостро проблема конкурентоспроможності варто для національних підприємств, так як показники ефективності функціонування економіки України